

Gooimeer 4-15
1411 DC Naarden
Postbus 5135
1410 AC Naarden

Telefoon: (035) 542 74 35
info@kvanbrain.nl
www.kvanbrain.nl

Naarden, 22 januari 2020

Reactie van KVANBRAIN op het conceptwetsvoorstel Archiefwet 2021

Met het openstellen van de consultatieronde is een stap gezet in het proces naar de modernisering van de Archiefwet. In het proces tot nu toe heeft u ons als vakvereniging en als beroepsvereniging ruimte geboden om input te leveren. Dankzij onze leden hebben we daar in ruime mate gebruik van gemaakt, zowel via onze notitie 'Overwegingen van de besturen van KVANBRAIN' dd. 4 april 2019, als in het bestuurlijk overleg met de minister en inhoudelijke bijeenkomsten met ambtenaren van het ministerie van OCW. Wij zullen onze punten dan ook niet meer herhalen en reageren op hoofdlijnen op uw conceptwetsvoorstel.

Als verenigingen hebben we grote ambities voor de sector en wetgeving speelt daar een belangrijke rol in. Zoals u inmiddels weet zijn wij overtuigd van de noodzaak om wetgeving rond (overheids)informatie vergaand te integreren. Vandaag de dag bestaat er een diversiteit aan wetten die betrekking hebben op overheidsinformatie maar die elkaar helaas niet echt aanvullen. Het ontwikkelen van een nieuwe integrale informatiewet biedt kans om wel tot eenduidigheid te komen en daarmee de complexiteit te reduceren. In onze eerdere uitwisselingen heeft u duidelijk te kennen gegeven dat u de totstandkoming van een dergelijke informatiewet op dit moment geen realistische optie acht.

Overigens waarderen wij uw inzet om de gemoderniseerde Archiefwet zo veel mogelijk af te stemmen met de komende Wet Open Overheid

In de afgelopen maanden hebt u al vele inhoudelijke suggesties van onze leden mogen ontvangen, direct of via de verenigingen. In reactie op de huidige consultatieronde hebben collega's u inmiddels weer voorzien van constructieve en vaak uitgebreide opmerkingen. Wij verzoeken u nadrukkelijk om deze ter harte te nemen.

Een eerste moderniseringslag.

Een modernisering is absoluut noodzakelijk omdat de informatiewereld sinds 1995 aanzienlijk is veranderd. Dit conceptwetsvoorstel zal zeker een aantal knelpunten met betrekking tot de begrijpelijkheid en uitvoerbaarheid van de archiefwetgeving oplossen. Aanpassingen zoals de volgende juichen wij zeker toe.

- De verkorting van de overbrengingstermijn;
- De explicitering van de verschillende belangen die archief- en informatiebeheer dient;
- En de verplichting om een archivaris aan te stellen.

We zijn echter ook kritisch op een aantal punten:

- Wij zijn van mening dat ook de 'waarden' waarop de archieffunctie is gebaseerd genoemd moeten worden in de wettekst zelf – naast de beschreven belangen die gediend worden. Een suggestie zou zijn de waarden 'authenticiteit, betrouwbaarheid, integriteit en toegankelijkheid' daarvoor op te nemen.
- De keuze voor de term 'document' in plaats van 'archiefbescheiden' past niet in een modern wetsvoorstel ten behoeve van een digitale informatiehuishouding;
- Het ontbreken van de term 'duurzame toegankelijkheid' in de wetstekst geeft blijk van te veel denken vanuit informatiebeheer en te weinig vanuit de gebruiker. Dat laatste zou juist in de wetstekst zelf tot uiting moeten komen;
- De wijzigingen op het terrein van selectie gaan niet uit van een vereenvoudiging in de procedure;
- Op het punt van toezicht hebben wij twee opmerkingen:
 - De positie van het toezicht zal met het verminderen van overbrenging steeds essentiëler worden. De aanpassingen op het aspect toezicht in de wet zijn echter minimaal;
 - Al te grote vrijheid in rollen en regels verzwakt de toezichtsfunctie, zeker daar waar de mogelijkheid open wordt gelaten om functionarissen verantwoordelijk te maken voor het voeren van toezicht op zichzelf. De spreekwoordelijke slager die zijn eigen vlees keurt wordt vaker in reacties opgevoerd. Zoals we in eerdere bijeenkomsten hebben gedaan dringen we nogmaals aan op een hervorming van de inrichting van het archieftoezicht in Nederland. Mocht u hiervoor geen mogelijkheden ervaren in de modernisering van de wet dan denken we graag met u mee over hoe dit alsnog is vorm te geven in onderliggende regelgeving.

De behoefte aan een integrale informatiewet blijft

De digitalisering veroorzaakt een kentering van de informatieketen die veel verder gaat dan wat we met deze een geringe wijziging van de Archiefwet 1995 kunnen ondervangen. Deze wet zal onvoldoende bijdragen aan de noodzakelijke kwaliteitsverbetering van het informatiebeheer van de overheid. Dat doel is in onze optiek ook niet haalbaar door enkel de Archiefwet aan te passen. Er zou naar de hele informatieketen gekeken moeten worden waar de archieffunctie en de archivaris integraal deel van uitmaken. U legt bijvoorbeeld in het huidige conceptvoorstel weliswaar de relatie met de verwachte Wet Open Overheid maar nog niet met andere informatiewetgeving, zoals Omgevingswet, auteursrecht, privacywetgeving en data beveiliging. Daarmee blijven deze verschillende wetten elkaar in de weg zitten.

De behoefte aan een integrale informatiewet blijft dus levensgroot aanwezig. Eén wet, die antwoorden geeft op de huidige vragen en in staat is om toekomstige ontwikkelingen te absorberen. We zullen daarbij buiten bestaande concepten en structuren moeten denken en ook kritisch kijken naar de organisatie van de archieffunctie in het huidige stelsel.

Vervolg

Wij gaan er van uit dat u het voorliggende concept zult aanpassen op basis van de vele inhoudelijke en gedetailleerde reacties. Daarnaast biedt de inrichting van het Archiefbesluit en de Archiefregeling ook veel mogelijkheden om de Archiefwet2021 een zo effectief mogelijk werking te laten hebben. Graag dragen wij daaraan bij.

Als vak- en brancheverenigingen zullen we ons actief gaan buigen over instrumenten die met de gemoderniseerde Archiefwet noodzakelijk worden, zoals accreditaties in het kader van de vervallen diploma-eis en alternatieve toezichtsinstrumenten zoals peerreviews.

Parallel daaraan zien wij het als noodzaak dat u een traject in gaat zetten dat binnen enkele jaren kan leiden tot een grondige herziening van wetgeving en het stelsel rondom informatie. Wij zullen daar, samen met onze partner KNVI, van harte aan meewerken.

Bert de Vries

Voorzitter Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland (KVAN)

Voorzitter Branchevereniging Archiefinstellingen in Nederland (BRAIN)